Tèxte 2

UA VATH PIRINENCA QUE'NS ENSENHA LO CAMIN

Dilhèu qu'avetz aprés la Region Mieidia - Pirinèus qu'a causit de colocar 2011 jos l'egida deus Pirinèus . Quauquas setmanas a, lo president qu'a desvelat las granas linhas deu projècte, qui cadun poderà léger suu site oficiau de l'Instància Regionau :

Lo projècte « 2011, Annada deus Pirinèus » qu'ei hèra mei qu'ua simple campanha publicitària de promocion toristica . Las accions qui lo compausan qu'an per mira de dar l'aviada a l'ensemble deus actors pirinencs e de botar en davant un territòri ric, diversificat e dinamic .

A despart de un plan mèdia destinat a l'Espanha, a la França e au Reiaume Unit, lo projècte qu'ahorteish la totalitat de las hèitas culturaus, esportivas ... qui van entrar en l'encastre de l'annada deus Pirinèus e qui van pontuar tota l'annada 2011 sus l'ensemble deu territòri pirinenc .

Los responsables deu noste concors literari qu'an estimat oportun de respóner en arrepic ad aquesta iniciativa e que s'an causit ua vath pirinenca hòrt singulau : la Vath d'Aran . Qu'ei un territoriet de 10.000 (dètz mila) amnas, situat a l'endehens de las frontèras espanhòlas e qui s'esten sus un chic mei de 600 (sheis cents) quilomètres carrats, sia lo ueitau deu Bearn . La soa orientacion qu'ei atlantica : que'n ei la pròva la Garona, qui i nàish e qui anarà juntà's a l'ocean, un còp arrosadas las nostas arribèras gascoas .

Entà nosautes, qui èm estacats a la lenga deus pairs, çò de singular qu'ei la lor lenga, qui aperan « aranés », qu'ei ua varianta de la lenga occitana . Tà copar camin a tota polemica, en bèth emparà'ns sus la teoria deus ensembles, que diseram l'aranés qu'apartien a l'ensemble gascon, qui apartien a l'ensemble occitan .

En tot har aurelha, qu'arribaratz a destriar las tres lengas oficiaus d'aqueste petit país : l'occitan, lo catalan e lo castelhan . Naturaument las joenas generacions qu'an patit l'influencia deu catalan e deu castelhan, mès s'arribatz ad aviar lo prosei dab ancians, la semblança dab lo noste gascon qu'ei vededera .

L'estacament deus Aranés a la lor lenga non pòt pas sonque lhevar la noste admiracion : que la parlan en tota escadença, que la transmeten aus mainatges e que's diligentan entà que la soa arreconeishença oficiau sia de mei en mei efectiva . Atau qu'ua lei vien d'estar votada peu Parlament de Catalonha, qui arreconeish l'aranés coma lenga oficiau sus tot lo territòri catalan . Jutjatz deu chic : los Aranés que pòden d'ara endavant adreçà's en occitan a l'administracion de Barcelona, qui los arresponerà en aquesta lenga ! De qué dèishar - nos pensatius ! N'ei pas doman, en efèit, que poderam portar ua requèsta au Centre deus Impòsts de Pau o de Bordèu !

Que'ns podem legitimament pausar la question : perqué eths e non pas nosautes ? Las encausas que son multiplas, la màger part deu temps qu'avançan l'escòla, los pesantèrs jacobins e la sacro - santa television .

La Vath d'Aran, coneishuda de la màger part deu monde peus sons atrèits toristics, qu'ensenha lo camin a tots los qui òbran tà l'arreconeishença de las lengas de França .

(Tèxte redigit per Joan - Pau Latruvèrsa dab l'ajuda amistosa de Gilabèrt Nariòu)